

Dosarul nr.3ra-858/19

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (C.Roșca)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (LBulgac, A.Danilov, G.Dașchevici)

ÎNCHEIERE

10 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Copacinschi Parascovia împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea încălcării dreptului la examinarea cererii prealabile, obligarea recalculării și achitării pensiei pentru vechime în muncă, reieșind din salariu mediu lunar achitat procurorului din cadrul Procuraturii Generale, ținând cont de majorarea salariului procurorului,

împotriva deciziei din 28 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău prin care a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea din 12 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și hotărârea suplimentară din 15 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a ț ă

La data de 04 aprilie 2018 reclamanta Copacinschi Parascovia s-a adresat cu cerere de chemare în judecată, ulterior concretizată, împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea încălcării dreptului la examinarea cererii prealabile, anularea răspunsului CNAS privind refuzul în reexaminarea și recalcularea pensiei; obligarea recalculării și achitării pensiei pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului din cadrul Procuraturii Generale, ținând cont de majorarea salariului procurorului.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că a activat în organele procuraturii deținând diverse funcții din 22 noiembrie 1976 pînă la 17 ianuarie 2000, (avînd o vechime în muncă de procuror circa 23 ani), cînd a demisionat din funcția de șef-adjunct al Secției documentare, analiză, sistematizare și codificare a legislației a Procuraturii Generale, în legătură cu transferul la Curtea Constituțională.

A menționat reclamanta că începînd cu 22 septembrie 1999, fiind în funcție de procuror din Procuratura Generală, la atingerea vârstei de 50 ani, i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă în mărime de 80% din salariu mediu lunar, potrivit

funcției deținute, pensie pe care o primea regulat, cu respectarea obligatorie a principiului recalculării pensiei, la fiecare majorare ordinară a salariului lunar al procurorului în exercițiu.

A afirmat reclamanta că cuantumul pensiei i-a fost calculat și ulterior, recalculat în mărime de 80 % din salariu mediu lunar potrivit funcției deținute, cu recalcularea acestuia la fiecare majorare a salariului mediu lunar a procurorului în funcție.

A indicat că a dobândit dreptul de recalculare a pensiei la majorarea salariului de funcție al procurorului în exercițiu începând cu 22.09.1999 și a utilizat acest drept până la 01 iulie 2011.

A relatat că din 01 iulie 2011 Casa Națională de Asigurări Sociale din motive neîntemeiate, nu a efectuat recalcularea pensiei, reclamanta fiind lipsită de garanțiile, recompensele și suplimentele stabilite pentru judecători, în legătură cu intrarea în vigoare a Legii nr. 56 din 09 iunie 2011, pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin care alin. (3), alin. (5), alin. (6), alin. (7), alin. (8), alin. (9) și alin. (10) ale art. 73 din Legea nr.294 din 25.12.2008 cu privire la Procuratură au fost abrogate, drept urmare, a fost lipsită de dreptul dobândit în mod legal de recalculare a pensiei, fiindu-i aplicat mecanismul general de indexare a pensiei la 01 aprilie a fiecărui an și cu achitarea doar a 50% din mărimea stabilită.

La 02 februarie 2018 reclamanta Copacinschi Parascovia s-a adresat cu o cerere către Casa teritorială de asigurări sociale Botanica, întru restabilirea în dreptul de a beneficia de principiul recalculării pensiei, în legătură cu majorarea salariului procurorului în funcție, potrivit prevederilor Legii nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2005 și articolului XXIX din Legea nr. 152 din 01 iulie 2016 pentru modificarea și completarea actelor legislative. Iar, prin decizia comisiei pentru stabilirea pensiilor în CTAS Botanica nr. 156/308 din 08 februarie 2018 i-a fost refuzat în recalcularea pensiei ca procuror din salariul majorat al procurorilor în exercițiu.

Nefiind de acord cu decizia Casei teritoriale de asigurări sociale Botanica, reclamanta Copacinschi Parascovia la 05 martie 2018 a contestat-o printr-o cerere prealabilă la organul ierarhic superior, Casa Națională de Asigurări Sociale.

A susținut reclamanta că pârâta Casa Națională de Asigurări Sociale la 04 aprilie 2018 i-a expediat răspunsul nr. C-561/18 din 04 aprilie 2018, prin care i-a refuzat în admiterea cerințelor înaintate.

A indicat reclamanta că pârâta, la examinarea cerințelor prealabile, nu a determinat corect raportul juridic în cauză, nu au fost luate în considerație circumstanțe importante pentru soluționarea litigiului.

A solicitat reclamanta Copacinschi Parascovia, inclusiv prin concretizările ulterioare, recunoașterea ca fiind ilegală a deciziei comisiei pentru stabilirea pensiilor în Casa Teritorială de Asigurări Sociale Botanica nr. 156/308 din 08 februarie 2018, precum și a răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale, emis la 04 aprilie 2018, cu nr. C-561/18, privind refuzul în reexaminarea și recalcularea pensiei; repunerea în drepturile de recalculare a pensiei pentru vechime în muncă; anularea deciziei comisiei pentru stabilirea pensiilor în CTAS Botanica nr. 156/308 din 08 februarie 2018, precum și a răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale, emis la 04 aprilie 2018, cu nr. C-561/18, privind refuzul în reexaminarea și recalcularea pensiei; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a stabili și

de a recalcula Parascoviei Copacinschi pensia pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului în funcția de șef adjunct al secției în cadrul Procuraturii Generale, cu recalcularea pensiei pentru vechime în muncă, ținând cont de majorarea generală a salariului procurorului în funcția menționată, începând cu 05 aprilie 2013, după creșterea salariului cu 35% și începând cu 01 august 2016, după creșterea salariului potrivit art. 60 din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a efectua recalcularea pensiei de fiecare dată din data de 1 a lunii în care a fost și va fi efectuată majorarea salariului procurorului în exercițiu; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a achita diferența din mărimea pensiei achitate pentru anii 2013 - 2018 și cea care urma a fi achitată în perioada respectivă.

Prin hotărârea din 12 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău sediul Centru a fost admisă acțiunea. A fost recunoscută ca fiind neîntemeiată decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Botanica, mun. Chișinău nr. 156/308 din 08 februarie 2018; a fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să efectueze reclamantei Copacinschi Parascovia, recalcularea și achitarea pensiei pentru vechime în muncă, reieșind din salariu mediu lunar achitat procurorului din cadrul Procuraturii Generale, ținând cont de majorarea salariului procurorului, începând cu data de 05 aprilie 2013.

Prin hotărârea suplimentară din 15 noiembrie 2018 a Judecătorei Chișinău sediul Centru a fost admisă parțial cererea privind emiterea unei hotărâri suplimentare, depusă de Copacinschi Parascovia; s-a anulat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-561/18 din 04 aprilie 2018, privind refuzul în reexaminarea și recalcularea pensiei. În rest, cererea depusă de Copacinschi Parascovia cu privire la emiterea unei hotărâri suplimentare a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 28 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea din 12 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și hotărârea suplimentară din 15 noiembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

La adoptarea soluției instanța de apel a menționat că prima instanță corect a reținut ca neîntemeiat și ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula pensia intimitei în contextul în care pensia acestuia a fost stabilită în baza Legii nr. 902 din 29 ianuarie 1992 cu privire la Procuratură (în vigoare la 22 septembrie 1999 - data dobândirii dreptului la pensie de către Copacinschi Parascovia, iar art. 45 alin. (1) din Legea menționată prevedea expres că procurorii și anchetatorii au dreptul la toate înlesnirile, garanțiile, recompensele și suplimentele, prevăzute pentru judecători.

La caz, urmează a fi reținute și prevederile art. 2 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, potrivit cărora dreptul la pensie îl are persoana domiciliată în Republica Moldova care îndeplinește condițiile prevăzute de prezenta lege. Dreptul la pensie este imprescriptibil. Dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parțial.

Potrivit art. XXIX din Legea nr. 152 din 01.07.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, începând cu 01 august 2016, salariul de funcție al procurorului se stabilește în raport cu salariul judecătorului, conform Legii nr. 328

din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor și Legii nr. 3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, ținându-se cont de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă în funcția, de procuror.

Conform art. 60 alin. (1) și (2) lit. a) și alin. (4) al Legii cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016, salariul procurorului se stabilește în funcție de salariul judecătorului. Salariul de funcție al procurorului se stabilește în funcție de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea și de vechimea sa în funcția de procuror. Salariul procurorului reprezintă 90 % din salariul judecătorului Curții Supreme de Justiție, în cazul procurorului din Procuratura Generală sau din procuraturile specializate, cu vechimea în muncă corespunzătoare. Condițiile și modul de salarizare a procurorilor sînt stabilite prin Legea nr.328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor.

În corespundere cu art. 32 alin. (1) și (2) din Legea nr. 344 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (în vigoare la data 22.09.1999 - data stabilirii pensiei reclamantei). judecătorul care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani calendaristici, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni în funcție de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55 procente față de salariul lui mediu, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani - de 3 procente, dar în total nu mai mult de 80 procente față de salariul lui mediu, ținându-se cont de indexarea salariului. Pensia pentru vechime în muncă se plătește integral judecătorului în funcție.

Potrivit prevederilor art. 51 alin. (1), (3) lit. b) și art. 52 lit. d) din Legea nr. 328 din 23.12.2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, salariul de funcție al procurorului se stabilește în raport cu salariul judecătorului, conform prezentei legi și Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, ținându-se cont de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă în funcția de procuror. Salariul de funcție al procurorului din Procuratura Generală și procuratura specializată se stabilește în cuantum de 4,5 salarii medii pe economie pentru procurorul care are o vechime în muncă în funcția de procuror de peste 16 ani.

Conform art. 15 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, pensia pentru limită de vîrstă poate fi stabilită la împlinirea vîrstelor standard de pensionare prevăzute la art. 41, cu condiția realizării stagiului minim de cotizare de 15 ani.

Instanța de apel a relatat că instanța de fond corect a stabilit că intimata Copacinschi Parascovia beneficiază de pensie începînd cu data de 22.09.1999, care i-a fost stabilită la atingerea vîrstei de 50 de ani, în conformitate cu prevederile Legii cu privire la Procuratură nr. 902 din 29 ianuarie 1992, în mărime de 80% din salariul mediu lunar, potrivit funcției deținute, circumstanță ce nu a fost negată de părțile în proces.

Astfel, avînd în vedere că dreptul la pensie este imprescriptibil, instanța de apel a concluzionat că și dreptul la recalcularea acesteia, odată obținut, nu este prescriptibil, nu poate fi cedat total sau parțial. Drepturile diminuate prin normele Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, ca drepturi potențiale sau aleatorii, se referă la viitorii procurori cu drept

de pensionare și nicidecum la procurorii care la momentul pensionării au căzut sub incidența normelor legale în cauză.

Instanța de apel a relatat că prin refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula pensia intimatei, se încalcă un drept prevăzut de Lege, dobândit de intimată la momentul stabilirii pensiei, ce nu poate fi restrâns pe viitor. Or, toate modificările operate ulterior în actele legislative care reglementează modul de calculare a pensiilor procurorilor au efect doar pentru persoanele (procurorii) care vor beneficia de pensii după punerea în aplicare a modificărilor respective, aceste modificări neavând efect retroactiv, potrivit regulilor generale de acțiune a Legii în timp, astfel încât dreptul constituit în baza unor Legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei Legi posterioare, deoarece conform regulii generale, Legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau înlocui cu un alt drept, însă Legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care Legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

Raportând normele de drept sus- indicate la circumstanțele pricinii, instanța de apel a invocat că, intimata Copacinschi Parascovia deține legal dreptul la recalcularea pensiei în dependență de salariul procurorului în exercițiu, în dependență de nivelul procuraturii unde a activat și de funcția deținută în momentul pensionării.

Prin recursul depus la 14 mai 2019 Casa Națională de Asigurări Sociale a solicitat casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În motivarea recursului s-a indicat că instanța de apel nu a constatat și elucidat toate circumstanțele necesare pentru examinarea obiectivă a cauzei, fiind aplicate eronat normele de drept material și procedural și nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată.

Examinând admisibilitatea recursului, completul specializat în cauze de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

După cum rezultă din speță, litigiul a fost soluționat în baza Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din data de 10 februarie 2000.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 01 aprilie 2019, iar potrivit alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentului cod se abrogă Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din data de 10 februarie 2000.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Prin urmare, completul specializat în cauze de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție va aprecia condițiile de admisibilitate a recursului în conformitate cu prevederile art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, adică conform reglementărilor anterioare intrării în vigoare a Codului administrativ.

În conformitate cu art.195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

În conformitate cu art. 434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Completul specializat în cauze de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție denotă că Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei integrale la 08 aprilie 2019 (f.d.132), însă la materialele dosarului nu se regăsește dovada recepționării acesteia.

Prin urmare, recursul declarat la data de 14 mai 2019 se consideră a fi depus în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2, 3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia. Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

Examinând temeiurile recursului, completul specializat în cauze de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2,3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța

judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, Completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art.270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse, completul specializat în cauze de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2,3,4) al Codului de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 193, 195, 230, 258 alin. (3) ale Codului administrativ și art. 433 lit. a) al Cod de procedură civilă, completul specializat în cauze de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecător

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru